

Uczciwość zamiast dyplomu - czego naprawdę chcą Polacy od polityków?

Choć 40% Polaków nie ma większych zastrzeżeń do działań polityków, niemal równie duża grupa formułuje wobec nich konkretne oczekiwania. Na szczycie listy znajduje się uczciwość i jawność działań, a dopiero na końcu – wykształcenie i merytoryczne przygotowanie, wynika z najnowszego badania instytutu badawczego SW Research.

Politycy – w głębinach społecznego poważania

Podczas ostatniej debaty przed pierwszą turą wyborów prezydenckich, jeden z prowadzących zadał kandydatom następujące pytanie z następującą tezą: „W badaniach opinii publicznej zawód polityka cieszy się niskim zaufaniem społecznym. Hasła, że politycy kłamią, są nieuczciwi i dbają głównie o swój interes, dominują w przestrzeni publicznej. Jakiego Pana (Pani) osobiste cechy sprawią, że ta opinia ulegnie poprawie?”. I rzeczywiście, jeżeli przyjrzymy się najnowszym wynikom badań, na temat społecznego poważania dla przedstawicieli różnych profesji¹ okazuje się, że politycy różnego szczebla od wielu lat konsekwentnie zajmują ostatnie miejsca w zestawieniu najbardziej prestiżowych zawodów. Gorzej przez Polaków oceniani są tylko **twórcy internetowi – influencerzy i youtuberzy**. Trzecie miejsce od końca zajmują aktualnie **posłowie na Sejm RP** ze wskaźnikiem poważania 21,7². Zaraz przed nimi plasują się **europosłowie** z wynikiem 22,2. Kondycja wizerunkowa samorządowców też pozostawia wiele do życzenia – piąte miejsce od końca przypadło w tym roku **radnemu gminnemu** (24,9). Tylko nieco lepiej działacze polityczni wyższego szczebla – dziewiąte miejsce od końca zajmują **senatorowie RP** (26,7), a dziesiąte **ministrowie** (27,6).

Kolejna wielka debata między kandydatami zakwalifikowanymi do drugiej tury, zaplanowana jest na piątkowy wieczór 23 maja. Niewykluczone, że między Rafałem Trzaskowskim a Karolem Nawrockim dojdzie do ostrej wymiany poglądów na temat oczekiwań wyborców, w kontekście społecznie pożądanых cech polityka, w szczególności przyszłego Prezydenta RP. A co dokładnie myślą o politykach Polacy?

¹ „Ranking prestiżu zawodów i specjalności 2025”, SW Research kwiecień 2025; źródło: <https://swresearch.pl/ranking-zawodow>

² Suma odsetków odpowiedzi „bardzo dużym” oraz „dużym na pytanie „Jakim poważaniem darzysz osoby o poniższym zawodzie / specjalności?”

Spółeczna znieczulica a konkretne oczekiwania

Agencja badawcza SW Research przeprowadziła sondaż, w którym zadała respondentom dwa pytania. W pierwszym poprosiła ich o opisanie własnymi słowami cech, które politycy ich zdaniem powinni w sobie zmienić, aby ludzie zaczęli ich lepiej postrzegać. Z kolei w drugim, badani mieli za zadanie uporządkowanie **sześciu kategorii cech**, które ich zdaniem powinni poprawić politycy w pierwszej kolejności, aby zyskać większą przychylność obywateli. Wyniki mogą zaskakiwać.

Przede wszystkim mamy do czynienia z wyraźną polaryzacją w kontekście bieżącej oceny świata polityki. Obserwujemy podział na dwie równoliczne grupy, z których jedna (należy do niej 40% dorosłych Polaków) nie ma nic do zarzucenia polskim działaczom sceny politycznej, a druga (39% społeczeństwa) formułuje wobec nich konkretne postulaty. Obie te grupy oddziela istotna kategoria osób deklarujących totalny brak zainteresowania sferą polityki (21% polskich obywateli).

Co zatem mogliby zmienić w sobie politycy, zdaniem tych, którym zależy na poprawie kultury politycznej w Polsce? Dla ponad jednej trzeciej uczestników życia politycznego, kluczowa jest uczciwość (19%) i prawdomówność (18%). Na drugim miejscu wskazują oni na ogólną rzetelność polityka – dotrzymywanie obietnic (15%) oraz wiarygodność (3%). Umiarkowane znaczenie ma natomiast dbałość o interesy Polski (9%), bycie bliżej ludzi (6%) czy wysoka kultura wypowiedzi (5%). Na końcu listy priorytetów do poprawy ankietowani wskazują na poziom kompetencji czy wykształcenia (3%).

*Niskie notowania polityków w rankingach społecznego poważania to zjawisko utrwalone, ale wciąż warte refleksji – mówi to więcej o kondycji demokracji niż o samych przedstawicielach władzy. Dane wskazują, że obywatele oczekują przede wszystkim uczciwości, przejrzystości i działania na rzecz dobra wspólnego, a nie wysokiego wykształcenia czy elokwencji – tych ostatnich elementów w przestrzeni medialnej wydaje się nie brakować. To sygnał, że kryzys zaufania nie wynika z braku kompetencji, ale z deficytu etosu. Z punktu widzenia socjologii zaufania społecznego, to właśnie ten rozdźwięk między deklaracjami a praktyką polityczną jest głównym źródłem frustracji obywateli. Niezdolność polityków do odpowiedzi na te oczekiwania może długofalowo osłabiać legitymizację instytucji publicznych – zauważa socjolog **Piotr Zimolzak**, wiceprezes SW Research.*

Celujący z uczciwości i skuteczności, ale niekoniecznie na dyplomie

Spontaniczne skojarzenia Polaków z sylwetką idealnego polityka znajdują potwierdzenie w pytaniu o hierarchię konkretnych zestawów cech i wartości. Jako najważniejszą cechę dobrego polityka Polacy wymieniają **uczciwość i przejrzystość** (38%), rozumianą jako

jawność w działaniu, wiarygodność i odporność na korupcję. Tylko 4% badanych uznaje, że ten zestaw cech jest najmniej istotny dla polityka.

W drugiej kolejności, politycy mogą istotnie zyskać w oczach obywateli, jeżeli będą **przedkładać interes publiczny nad własną karierę czy uposażenie** (24%). Zaledwie 6% ankietowanych deklaruje, że działanie w tym kierunku nie przyczyni się istotnie do poprawy wizerunku polityków.

Na trzecim miejscu na liście priorytetów do poprawy znalazła się **odpowiedzialność i skuteczność** – 14% badanych uważa, że politycy powinni działać sprawnie, egzekwować porządek, a obywatele powinni mieć możliwość rozliczania ich działań.

Mniej istotne dla Polaków są takie cechy jak **spójność wyznawanych wartości** oraz przejawianie postaw obywatelskich (8%) czy **empatia** i bliskość z ludźmi oraz wrażliwość na ich realne problemy (7%).

Obszarem, do którego politycy powinni przywiązywać najmniejszą wagę, zdaniem Polaków, jest sfera **kompetencji i wykształcenia**. Zaledwie 8% obywateli oczekuje, że dobrze wykształcony i przygotowany merytorycznie lider to synonim dobrego polityka. Natomiast ponad co trzeci badany (37%) uważa tę sferę jako najmniej istotną dla budowy korzystnego wizerunku polityka.

Nota metodologiczna:

Badanie zostało zrealizowane przez agencję badawczą SW Research w dniach 13-14 maja 2025 r. techniką CAWI na reprezentatywnej próbie 1032 dorosłych Polaków.